

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки**  
**Кафедра соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і навчальної  
роботи та рекрутації,

проф. Гаврилюк С. В. \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ 2017 р.

**Основи наукових досліджень в соціальній сфері**

**РОБОЧА ПРОГРАМА**  
**нормативної навчальної дисципліни**

підготовки \_\_\_\_\_ бакалавра \_\_\_\_\_

галузь знань \_\_\_\_\_ 23 Соціальна робота \_\_\_\_\_

спеціальність \_\_\_\_\_ 231 Соціальна робота \_\_\_\_\_

освітня програма \_\_\_\_\_ Соціальна робота \_\_\_\_\_

**Робоча програма навчальної дисципліни** “Основи наукових досліджень в соціальній сфері” для студентів галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності Соціальна робота освітньої програми Соціальна робота. “23” січня 2017 р. – 6 с.

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Гунько С. О.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Смолюк І. О.

**Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри** соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи протокол № 8 від 25. 01. 2017 р.

Завідувач кафедри: \_\_\_\_\_ Гусак П. М.

**Робоча програма навчальної дисципліни**  
**схвалена науково-методичною комісією педагогічного факультету**  
протокол № 5 від 10. 02. 2017 р.

Голова науково-методичної комісії факультету \_\_\_\_\_ Антонюк В. З.

**Робоча програма навчальної дисципліни**  
**схвалена науково-методичною радою університету**  
протокол № \_\_\_\_ від \_\_\_\_ . \_\_\_\_\_ 2017 р.

## 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ОКР	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів: 5	23 Соціальна робота	нормативна
	231 Соціальна робота	
	Соціальна робота	Рік підготовки: 1
		Семестр: 2
Лекції: 10 год.		
Загальна кількість годин: 150	Бакалавр	Практичні: 6 год.
		Самостійна робота: 116 год.
		Консультації: 18 год.
		Форма контролю: екзамен

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Основи наукових досліджень в соціальній сфері” є формування у студентів знань, умінь та навичок, необхідних для проведення емпіричних наукових досліджень.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Основи наукових досліджень в соціальній сфері” є:

- сформувані знання студентів про сутність та особливості проведення емпіричних наукових досліджень;
- забезпечити оволодіння студентами умінь та навичками проектування наукового дослідження та його практичної реалізації.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

### **знати:**

- технологію розробки проекту та програми емпіричного наукового дослідження;
- сучасні наукові підходи до відбору учасників дослідження;
- методи емпіричних наукових досліджень та особливості їх використання;

### **вміти:**

- проектувати наукове дослідження;
- застосовувати на практиці методи емпіричних наукових досліджень;
- здійснювати обробку та аналіз даних, одержаних у процесі емпіричних наукових досліджень.

### 3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем лекційних, практичних занять, консультацій та самостійної роботи	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні основи наукових досліджень	8	–	–	–	8
Тема 2. Проект та програма емпіричного наукового дослідження	24	4	–	4	16
Тема 3. Формування вибіркової сукупності	20	4	–	2	14
Тема 4. Обробка даних і аналіз результатів наукового дослідження	16	2	–	2	12
Тема 5. Метод спостереження в наукових дослідженнях	18	–	2	2	14
Тема 6. Метод анкетування у наукових дослідженнях	16	–	2	2	12
Тема 7. Методи соціометрії у наукових дослідженнях	18	–	2	2	14
Тема 8. Експеримент у науковому дослідженні	16	–	–	2	14
Тема 9. Методи аналізу документів у науковому дослідженні	14	–	–	2	12
<b>Усього годин</b>	<b>150</b>	<b>10</b>	<b>6</b>	<b>18</b>	<b>116</b>

#### 4. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладення.

#### 5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

##### ПРОГРАМА

##### екзамену з курсу “Основи наукових досліджень у соціальній сфері”

1. Місце наукових досліджень у професійній діяльності фахівця у галузі соціальної роботи. Взаємозв'язок методології, методів і методик дослідження.
2. Розробка проекту дослідження. Уточнення інформаційних потреб
3. Визначення підходів до відбору учасників дослідження.
4. Технологія підготовки програми дослідження.
5. Співвідношення між генеральною сукупністю й вибірковою сукупністю.
6. Поняття вибірки та основні проблеми її формування.
7. Репрезентативність як необхідна вимога до вибірки у процесі дослідження громадської думки.
8. Надійність та валідність як основні параметри визначення якості інформації, одержаної в результаті проведення емпіричного дослідження.
9. Об'єкт дослідження та вимоги до його формулювання.
10. Генеральна сукупність як частина об'єкта дослідження та її конкретизація.
11. Основа вибірки, одиниці відбору, одиниці спостереження.
12. Ймовірний тип відбору елементів вибірки.
13. Групування генеральної сукупності на основі принципу стратифікації.
14. Групування генеральної сукупності на основі принципу кластеризації.
15. Цілеспрямований відбір елементів вибірки. Реалізація принципів типовості та квот при формуванні елементів вибірки.

16. Обсяг вибіркової сукупності.
17. Суть аналітичного підходу при формуванні сукупності респондентів, які братимуть участь у дослідженні.
18. Класифікація методів наукових досліджень: організаційні методи.
19. Класифікація методів наукових досліджень: теоретичні методи.
20. Емпіричні методи дослідження.
21. Спостереження як метод наукового дослідження.
22. Наукове й повсякденне спостереження.
23. Риси наукового спостереження.
24. Специфічні особливості спостереження.
25. Труднощі спостереження як методу збору інформації.
26. Програма проведення спостереження.
27. Види спостереження.
28. Анкетування та його види.
29. Класифікація питань анкети за змістом, функціями, формою.
30. Використання в анкетуванні шкал відповідей поперечних профілів.
31. Оформлення анкети.
32. Основні вимоги до стандартизованої анкети.
33. Інтерв'ю як метод опитування.
34. Різновиди інтерв'ю.
35. Типові помилки при проведенні інтерв'ю.
36. Соціометрія як метод наукового дослідження.
37. Поняття “мала група”.
38. Класифікація малих груп як соціальних утворень.
39. Процедурні аспекти соціометрії.
40. Методика проведення соціометричного дослідження.
41. Індивідуальні соціометричні індекси.
42. Групові соціометричні індекси.
43. Експеримент як метод дослідження соціальних явищ.
44. Природний експеримент та його особливості.
45. Лабораторний експеримент та особливості його проведення.
46. Гіпотеза і програма експерименту.
47. Структура наукового експерименту.
48. Етапи організації і проведення наукового експерименту.
49. Вимоги до ефективного проведення наукового експерименту.
50. Суть поняття “документ”. Класифікації документів.
51. Особливості та сутність традиційного аналізу документів.
52. Формалізований метод аналізу документів - контент-аналіз. Специфіка й методика застосування методу контент-аналізу.
53. Рівні аналізу даних, отриманих у процесі наукового дослідження.
54. Підготовка до обробки даних, отриманих у процесі наукового дослідження.
55. Процедура обробки анкет.
56. Номінальна шкала вимірювань.
57. Порядкова шкала вимірювань.
58. Метричні шкали вимірювань.
59. Формування рядів розподілів.
60. Вимоги до подання результатів у рядах розподілів.
61. Точність подання результатів у рядах розподілів.
62. Узагальнюючі характеристики даних, які отримані за неперервними шкалами.
63. Узагальнюючі характеристики даних, які отримані за дискретними шкалами.
64. Загальні правила опису даних, отриманих у процесі наукового дослідження.

**6. Методи та засоби діагностики успішності навчання:** комп'ютерне тестування, усне опитування, система тестових завдань для здійснення поточного та підсумкового контролю.

### 7. Національна шкала оцінювання

Оцінка	Критерій
<b>Відмінно</b>	студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, високий рівень розвитку умінь та навичок застосування цих знань на практиці, здатний приймати правильні рішення в нестандартних ситуаціях та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, вільно володіє науковою термінологією;
<b>Добре</b>	студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але робить незначні помилки при його викладі, вміє застосувати ці знання до розв'язку конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;
<b>Задовільно</b>	студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні помилки у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;
<b>Незадовільно</b>	студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь та навички застосування цих знань на практиці не сформовані, допускає грубі помилки при розв'язку типових практичних завдань, науковою термінологією володіє на низькому рівні.

### 8. Методичне забезпечення

1. Соціальна педагогіка : теорія, технології та історія : навч.-метод. посіб. для підгот. до держ. атест. студ. за освіт.-кваліф. рівнем „бакалавр” / за ред. П. М. Гусака, І. Є. Остапівського. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – 324 с.

2. Соціальна педагогіка : навч.-метод. матеріали для підготовки бакалаврів соц. педагогіки / П. М. Гусак [та ін.] ; за заг. ред. П. Гусака, Л. Грицюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2012. – 668 с.

### 9. Список джерел

1. Бабанский Ю. К. Методология и методика научного поиска / Ю. К. Бабанский // Избр. педагогические труды. – М. : Педагогика, 1989. – С.35-565.

2. Введение в научное исследование по педагогике / Под ред. В. И. Журавлёва. – М. : [б. и.], 1988. – 168 с.

3. Воловик П. М. Теорія імовірності і математична статистика в педагогіці / П. М. Воловик. – К. : Рад. школа, 1989. – 222 с.

4. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. / С. У. Гончаренко. – К. : АПН України, 1995. – 45 с.

5. Городяненко В. Г. Социологический практикум : учеб.-метод. пособ. / В. Г. Городяненко. – К. : [б. и.], 1999. – 256 с.

6. Гречихин В. Г. Лекции по методике и технике социологических исследований : метод. пособ. / В. Г. Гречихин. – М. : [б. и.], 1988. – 181 с.

7. Гласс Дж., Стенли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии / Дж. Гласс, Дж. Стенли. – М. : Прогресс, 1976. – 495 с.

8. Загвязинский В. И. Методология и методика дидактического исследования / В. И. Загвязинский. – М. : Педагогика, 1982. – 159 с.

9. Здравомыслов А. Г. Методология и процедура социологических исследований / А. Г. Здравомыслов. – М. : [б. и.], 1969. – 350 с.
10. Как провести социологическое исследование /Под ред. М. К. Горшкова, Ф. Э. Шереги. – М. : Политиздат, 1990. – 288 с.
11. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : наук. посіб. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
12. Кыверляг А. А. Методы исследования в профессиональной педагогике / А. А. Кыверляг. –Таллин : Варгус, 1980. – 334 с.
13. Лесин В. М. Як працювати з книгою : метод. посіб. / В. М. Лесин. – К. : Вища шк., 1989. – 71 с.
14. Методы педагогических исследований / Под ред. А. И. Пискунова, Г. В. Воробьёва. – М. : Педагогика, 1979. – С.191-196.
15. Методы педагогического исследования : лекции / Под ред. В. И.Журавлёва. – М : Просвещение, 1972. – С.42-50.
16. Методы сбора информации в социологических исследованиях. – Кн. 2. – М. : [б. и.], 1990. – 320 с.
17. Міщик Л. І. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / Л. І. Міщик. – К. : ІЗМН, 1997. – 140 с.
18. Новиков Д. А. Статистические методы в педагогических исследованиях (типовые случаи) / Д. А. Новиков. – М. : МЗ-Пресс, 2004. – 67 с.
19. Овсяников В. Г. Методология и методика в прикладном социологическом исследовании / В. Г. Овсяников. – Л. : [б. и.], 1989. – 234 с.
20. Паниотто В. И. Структура межличностных отношений / В. И. Паниотто. – К. : [б. и.], 1975. – 228 с.
21. Паніна Г. І. Технологія соціологічних досліджень / Г. І. Паніна. – К. : [б. в.], 1998. – 198 с.
22. Педагогічний експеримент : навч. посіб. / В. І. Євдокимов, Г. П. Агапова, І. В. Гавриш, Т. О. Олійник. – Х. : ОВС, 2001. – 148 с.
23. Піча В. М. Соціологія: Загальний курс : навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти України. – К. : Каравела, 2000. – 248 с.
24. Попова І. М. Соціологія: навчальний посібник для студентів вищих закладів осв. України / І. М. Попова. – К. : [б. в.], 1999. – 287 с.
25. Рабочая книга социолога. – М. : [б. и.], 1983. – 457 с.
26. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога в образовании : учеб. пособ. / Е. И. Рогов. – М. : [б. и.], 1996. – 325 с.
27. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Романчиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
28. Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свістельникова Т. Ю. Основи педагогічних досліджень / О. П. Рудницька, А. Г. Болгарський, Т. Ю. Свістельникова. – К : Експрес-Об'ява, 1998. –144 с.
29. Сидоров В. Введение в социальную работу : интервью как один из основных методов индивидуальной социальной работы / В. Сидоров – Донецк : [б. и.], 1997. – 156 с.
30. Скалкава Я. и кол. Методология и методы педагогического исследования / Я. Скалкава. – М. : Педагогика, 1989. –220 с.
31. Социологический справочник / Под общ. ред. В. И. Воловича. – К. : Политиздат Украины, 1990. – 382 с.
32. Харченко С. Я. и др. Методология и методы социально-педагогических исследований / С. Я. Харченко. – Луганськ : [б. и.], 2001. – 216 с.
33. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Г. С. Цехмістрова. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2003. – 240 с.
34. Черниш Н. Соціологія : Курс лекцій / Н. Черниш – Львів : Кальварія, 1996. – 74 с.